

78

СТАНОВИЩЕ

НА СЪЮЗА НА ЮРИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ ПО ДОПУСТИМОСТТА НА ИСКАНЕТО И
ПО СЪЩЕСТВОТО НА КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 1/1994 Г.

I. ПО ДОПУСТИМОСТТА НА ИСКАНЕТО

Конституционният съд е сезиран от 51 народни представители на 36-то Народно събрание. Двата изискуеми компонента – качеството на лицата (народни представители) и тяхната численост (най-малко 1/5 от народните представители) легитимира вносителя на искането като перфектен субект на правото на инициатива по чл. 150 ал. 1 от Конституцията. В този смисъл исканията са допустими с оглед на субекта, който ги е направил.

По допустимостта на самите искания, според нас, Конституционният съд следва безспорно да приеме за допустимо искането за тълкуване на чл. 56 от Конституцията във връзка с правото на защита на българските магистрати, но с уговорка да се произнесе относно смисъла, съдържанието и обхвата на тази конституционна норма, абстрахирайки се от Закона за Висшия съдебен съвет.

С Решение № 6 от 22 април 1993 г. (ДВ бр. 36/93) Конституционният съд вече се е ангажирал със становище, че ЗВСС е устройствен закон. Предметът на правна уредба на такива закони логично изключва въпросите за реда и условията за реализацията на конституционното право за защита на нарушени или застрашени права и законни интереси на гражданите, които с оглед на конституционния принцип за равнопоставеност могат и трябва да бъдат общи за всички граждани.

Възприетото от Конституционния съд становище при тълкуването на чл. 56 от Конституцията до голяма степен ще предопредели и отношението към останалите искания и то не само по същество, но и относно тяхната допустимост.

II. ОТНОСНО СЪЩЕСТВОТО НА ДЕЛОТО

Безспорно най-същественото в случая ще бъде тълкуването, което Конституционният съд ще даде на чл. 56 от Конституцията. Според нас, стана дума за универсално човешко право, което се разпростира и върху правото на труд, упражнявано от българските магистрати, когато то е нарушено или застрашено.

76

Гарантираната от Конституцията независимост на магистратите при упражняване на една високоотговорна и социалнозначима трудовоправна функция, включително и чрез осигуряване на автономност при изграждането и реализирането на кадровата политика в органите на съдебната власт в лицето на Висшия съдебен съвет, не може да бъде мотив, а още по-малко основание за ограничаване на правото на защита на накърнени или нарушени права на магистратите. Ако приемем, че ВСС, въз основа на Конституцията е призван да осъществява тази автономност, действайки като административен орган, чиито актове в повечето случаи са с трудовоправни последици, то в духа на Конституцията е да стигнем до логичното заключение, че неговите актове са обект на съдебен контрол за законност в рамките на компетентността на Върховния административен съд.

В случая се постигат два резултата в пълна хармония със смисъла и съдържанието на Конституцията. От една страна принципът за съдебен контрол за законност върху актовете и действията на административните органи обхваща и ВСС. От друга – принципът за независимостта на магистратите и невъзможността институция извън съдебната система да влияе върху кадровата политика в нея, също са гарантирани. Контролът се осъществява от върховната административна юрисдикция в страната, специализирана в осъществяването на върховен съдебен надзор за точното и еднакво прилагане на законите и едновременно с това е органична част от магистратурата.

Ако съжденията на Конституционния съд бъдат самостоятелно ориентирани в тази насока, той логично би стигнал до извода, че твърденията за необжалваемост на актовете на ВСС се лишени от конституционен смисъл, че общият ред е в сила и тук, че той може и трябва да бъде търсен в Конституцията и съответните закони, а не в ЗВСС. Наистина чл. 133 на Конституцията предполага съществуването на редица закони, уреждащи спецификата на магистратурата като организация и дейност, статута на магистратите, но тази специфика в никакъв случай не изключва нито принципа за съдебен контрол над актовете на администрацията, нито по-общия принцип за правото на защита като неотменими постулати на правовост в една държава.

доц. Снежана Начева

Председател на Съюза на юристите в България